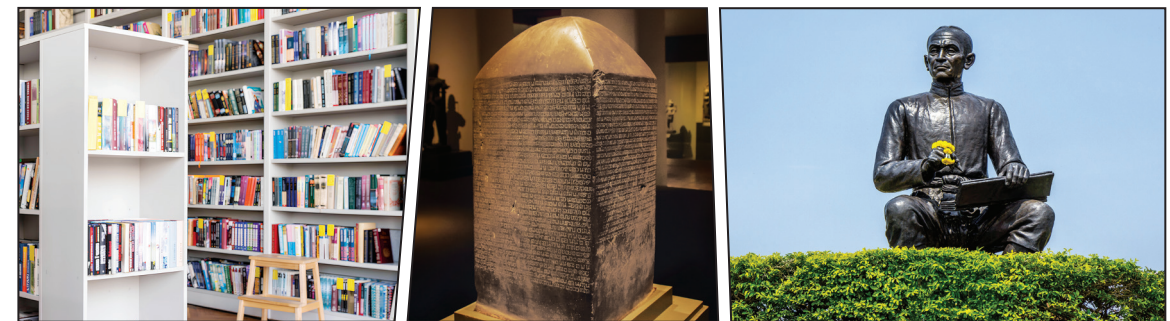

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน
ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ผู้เรียบเรียง

อาจารย์สัพพัญญู สุขพิระวัฒนกุล
อาจารย์อนุวัฒน์ วงษ์ราช
อาจารย์วีรภัทร ศุภรสิงห์

ผู้ตรวจ

อาจารย์น้ำทิพย์ ชัยวงศ์
อาจารย์สุรศักดิ์ คำพุทธ
อาจารย์สุมนทิพย์ ใจศิริ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙
แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด
พ.ศ. ๒๕๖๘
พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN : 978-616-05-5154-5

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้ สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะภาษาไทย สามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดประเมินค่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจภาษา การตระหนักรู้คุณค่าของภาษาไทย ในฐานะที่เป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติ

การนำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เรียนรู้หลัก ประจักษ์ภาษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่วนที่ ๒ พัฒนาทักษะสื่อสาร มีเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะทางภาษา ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกฝนทักษะแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพ เนื้อหาแต่ละเรื่องมีกิจกรรมสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ และเกิดความเข้าใจด้วยตนเองจากการลงมือทำจริง และมีคำถามตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปหลักการทางภาษาและประเมินเพื่อพัฒนาตนเองได้

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนเล่มนี้ จะมีประโยชน์แก่การจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หากมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหนังสือเรียน คณะผู้จัดทำขอน้อมรับด้วยความขอบคุณ และจะนำไปพัฒนาคุณภาพของหนังสือเรียนเล่มนี้ต่อไป

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สารบัญ

หน้า

ตอนที่	เรียนรู้หลัก ประจักษ์ภาษา	๕
๑	● คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ	๕
	● การสร้างคำสมาส	๒๑
	● คำราชาศัพท์	๓๑
	● ประโยคในภาษาไทย	๔๔
	● การแต่งกลอนสุภาพ	๕๒

ตอนที่	พัฒนาทักษะสื่อสาร	๖๒
๒	ทักษะการอ่าน	๖๒
	● มารยาทในการอ่าน	๖๒
	● การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง	๖๕
	● การอ่านจับใจความ	๗๗
	● การเขียนผังความคิดจากเรื่องที่อ่าน	๘๔
	● การอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	๙๖
	● ข้อเท็จจริง ข้อสนับสนุน และข้อคิดเห็นจากบทความที่อ่าน	๑๐๓
	● ข้อสังเกตการชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผลของงานเขียน	๑๐๗
	● การประเมินคุณค่าสารที่ได้อ่าน	๑๑๒

ตอนที่

๑

เรียนรู้หลัก ประจักษ์ภาษา

คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- รวบรวมและอธิบายความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย (ท ๔.๑ ม. ๒/๕)

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นักวิชาการชาวตะวันตกหลายคนเชื่อว่า ภาษาที่ไม่รับคำอื่นมาใช้ย่อมเป็นภาษาบริสุทธิ์ และหากภาษาได้รับคำที่มาจากภาษาอื่นมาใช้มากขึ้น จะทำให้มีความบริสุทธิ์น้อยลง แต่ปัจจุบันนักภาษาศาสตร์พบความจริงว่า การยืมภาษาเป็น ปรากฏการณ์ปกติที่เกิดขึ้นกับภาษาทุกภาษา เมื่อเจ้าของภาษาติดต่อกับสังคมที่ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ย่อมรับภาษามาใช้ในประเทศนั้นอย่างเป็นรูปธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชามาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๑๐๐) ภาษาไทยจึงมี การเปลี่ยนแปลงมาตลอด เช่น เดิมภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นภาษาคำโดดมีพยางค์เดียว ทำให้ภาษาไทย เปลี่ยนแปลงเป็นคำหลายพยางค์และมีวงคำศัพท์มากขึ้น

เหตุผลที่ทำให้เกิดการยืมคำ

การยืมภาษามีหลายลักษณะทั้งตั้งแต่ระดับหน่วยเสียง คำ สำนวน ไปจนถึงระดับไวยากรณ์ ในที่นี้ จะกล่าวถึงเฉพาะการยืมคำ ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดการยืมมากที่สุด และในภาษาหนึ่งสามารถ รับจากอีกภาษาหนึ่งไปได้ง่ายโดยคำที่รับมาจากภาษาอื่นนั้นเรามักเรียกกันว่า **คำยืม** (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๑๐๐) การยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาในภาษาไทยสามารถสรุปสาเหตุได้ ดังนี้ (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, ๒๕๖๖, น. ๒๑-๒๓)

๑. ภาษาไทยไม่มีคำศัพท์บางคำใช้ การรับคำมาใช้จากสาเหตุนี้มักเกิดจากการแลกเปลี่ยนทาง สังคม วัฒนธรรม ศาสนา วิทยาการ การติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติ หรือการมีอาณาเขตติดต่อกับ ประเทศใกล้เคียงอื่น ๆ มักปรากฏเป็นชื่ออาหาร เครื่องดื่ม กีฬาและการละเล่น สัตว์ สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี วิทยาการต่าง ๆ เช่น

★ ชื่ออาหารและเครื่องดื่ม

- ภาษาจีน เช่น กวยจั๊บ ก๋วยเตี๋ยว เจ๊าก๊วย
- ภาษาอังกฤษ เช่น เค้ก ซุป สเปกเทตตี ไอศกรีม

หน้า

ทักษะการเขียน

๑๑๖

- มารยาทในการเขียน ๑๑๖
- การคัดลายมือ ๑๑๘
- การเขียนบรรยายและพรรณนา ๑๒๑
- การเขียนเรียงความเกี่ยวกับประสบการณ์ ๑๒๕
- การเขียนย่อความ ๑๒๙
- การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า ๑๓๓
- การเขียนรายงานโครงการ ๑๓๘
- การเขียนจดหมายกิจธุระ ๑๔๕
- การเขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ จากสื่อต่าง ๆ ๑๕๐

ทักษะการฟัง การดู และการพูด

๑๕๔

- มารยาทในการฟัง การดู และการพูด ๑๕๔
- การพูดสรุปความจากเรื่องที่ฟังและดู ๑๕๖
- การพูดวิเคราะห์และวิจารณ์จากเรื่องที่ฟังและดู ๑๕๙
- การพูดในโอกาสต่าง ๆ ๑๖๓
 - การพูดอวยพร ๑๖๓
 - การพูดโน้มน้าว ๑๖๔
 - การพูดโฆษณา ๑๖๖
- การพูดรายงาน ๑๖๘

โครงงานสู่นวัตกรรม

๑๗๐

บรรณานุกรม

๑๗๑

★ ชื่อกีฬาและการละเล่น

- ภาษาอังกฤษ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล
- ภาษาญี่ปุ่น เช่น ยูโด คาราเต้
- ภาษาชวา-มลายู เช่น เซปักตะกร้อ

★ ชื่อสัตว์

- ภาษาบาลี-สันสกฤต เช่น คช ครุฑ ปักษา
- ภาษาอังกฤษ เช่น เพนกวิน ฮิปโปโปเตมัส
- ภาษาเขมร เช่น กระบือ

★ ชื่อสิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี วิทยาการ

การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เมตาเวิร์ส

๒. ภาษาไทยนำมาใช้แทนคำไม่สุภาพ ภาษาไทยส่วนใหญ่มักยืมคำภาษาบาลี-สันสกฤตมาใช้ โดยคนไทยมองว่ากลุ่มภาษานี้เป็นภาษาที่ไพเราะ สามารถนำมาใช้แทนคำที่ไม่สุภาพได้ เช่น ปัสสาวะ อูจจาระ นำมาใช้เรียกของเสียในร่างกาย หรือยืมคำว่า ศีรษะ จากภาษาสันสกฤต มาใช้แทนคำว่า หัว ในภาษาไทย อีกทั้งคนไทยยังนิยมใช้คำภาษาบาลี-สันสกฤตในการตั้งชื่อที่แสดงความเป็นสิริมงคล

๓. ภาษาไทยนำมาใช้เป็นราชาศัพท์ ภาษาไทยมักใช้คำที่มาจากภาษาเขมรและคำที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤตเป็นคำราชาศัพท์ เช่น เสด็จ บรรทม เสวย เชนย มาจากภาษาเขมร พระราชโอรส พระชนนี พระบาท พระพักตร์ จากภาษาบาลี-สันสกฤต

๔. ภาษาไทยนำมาใช้ในวรรณคดีไทย วรรณคดีไทยโบราณส่วนใหญ่มักเป็นวรรณคดีในราชสำนัก จะนิยมใช้คำภาษาบาลี-สันสกฤตในการประพันธ์ เพราะถือว่าเป็นศัพท์สูง มีความไพเราะ และเกิดการหลีกคำ รวมถึงยังมีการยืมคำภาษาเขมรเข้ามาใช้ในวรรณคดีไทยด้วย

การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตนเอง กระทำขึ้นอยู่ทั่วไปในชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้วยการเมือง การค้า และวิทยาการต่าง ๆ การรับคำจากภาษาอื่นมาใช้ในภาษาไทยนั้น ส่วนใหญ่กระทำโดยรักษารูปคำเดิมไว้หรือนำมาเปลี่ยนรูป เปลี่ยนเสียง เปลี่ยนความหมาย รวมถึงการแปลเอาเฉพาะความหมายแล้วนำมาใช้กับคำไทยที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สะดวกในการออกเสียง และใช้เขียนคำไทย

⚙️ ลักษณะของคำไทยแท้

เนื่องจากภาษาไทยมีการยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้จำนวนมาก การพิจารณาว่าคำใดเป็นคำไทยแท้ นั้นมีหลักในการสังเกต ดังนี้

๑. สะกดตรงตามมาตรา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

✳️ แม่กง เช่น ลิง สูง ของ	✳️ แม่กม เช่น กุม ลืม ยอม
✳️ แม่เกย เช่น ยาย สวย เลย	✳️ แม่เกอว เช่น สาว เอว แจว
✳️ แม่กก เช่น บอ ก รัก นก	✳️ แม่กด เช่น เบ็ด คัด วาด
✳️ แม่กน เช่น ชัน สอน ยืน	✳️ แม่กบ เช่น พบ จับ หาบ

๒. มักเป็นคำพยางค์เดียว เช่น นัน เธอ สูง ต่ำ ดิน น้ำ บน ล่าง หมา ช้าง ม้า รัก ชอบ ไป อย่างไรก็ตามคำไทยแท้สามารถมีหลายพยางค์ได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

★ การเพิ่มเสียง อาจเพิ่มที่หน้าคำ หรือกลางคำก็ได้ เช่น

✳️ โดด เป็น กระโดด	✳️ หนึ่ง เป็น ประหนึ่ง
✳️ ลูกดุม เป็น ลูกกระดุม	✳️ ลูกพรวน เป็น ลูกกระพรวน

★ การกร่อนเสียง มักเป็นเสียงของคำแรกที่ย่อย ๆ หายไปจากการใช้ภาษา เช่น

✳️ อันไร เป็น อะไร	✳️ ตาวัน เป็น ตะวัน
✳️ หมากม่วน เป็น มะม่วน	✳️ จันนั้น เป็น ฉะนั้น

★ **การกลมกลืนเสียง** พยัญชนะต้นของคำหลังกลายเป็นเสียงเดียวกันกับพยัญชนะท้ายของคำหน้า เช่น

✳️ อย่างไม่ เป็น ยังไง
✳️ อย่างนี้ เป็น ยังงี้
✳️ ที่เดียว เป็น เทียว

๓. ไม่ใช่เครื่องหมายแทนขนาด คำที่ใช้เครื่องหมายแทนขนาดมักเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ

๔. ใช้วรรณยุกต์ คำไทยแท้จะใช้วรรณยุกต์เพื่อกำกับความหมายของคำอยู่เสมอ เช่น ลั่น-ลั่น-ลั่น คา-ค่า-ค้ำ ไช-ไช-ไช

๕. ไม่นิยมใช้พยัญชนะ ข ฃ ฅ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ศ ษ ฬ คำที่เขียนด้วยพยัญชนะเหล่านี้มักเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต แต่ยกเว้นคำต่อไปนี้ ได้แก่ ระฆัง ข้อง ข่า เขียน ตึก เด็ก คอกละ ครัว จัดเป็นคำไทยแท้

ลักษณะของคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

ภาษาบาลี-สันสกฤต

คำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเป็นภาษาที่นำมาใช้ในภาษาไทยจนถือว่าเป็นแม่ภาษา จะเห็นได้จากวรรณคดีและคำใหม่ที่มีบัญญัติขึ้นใช้ในภาษาไทย มีหลักการสังเกตความแตกต่าง จำแนกเป็นข้อ ๆ (กำชัย ทองหล่อ, ๒๕๕๖, น. ๑๓๘-๑๔๗) ดังนี้

๑. สระในภาษาบาลีมี ๘ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ ู เอ โอ

สระในภาษาสันสกฤตมี ๑๔ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ ู เอ โอ ไอ เอา ฤ ฦ ฌ ญ

๒. พยัญชนะในภาษาบาลีมี ๓๓ ตัว ดังนี้

พยัญชนะวรรค \ แถวที่	๑	๒	๓	๔	๕
วรรคก	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรคจ	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
วรรคฎ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
วรรคด	ด	ธ	ท	ธ	น
วรรคป	ป	ผ	พ	ภ	ม

เศวรวรรค ▶ ย ร ล ว ส ห พ °

พยัญชนะในภาษาสันสกฤตมี ๓๕ ตัว คือมีตัว ศ ษ เพิ่มเข้ามาอีก ๒ ตัว นอกนั้นเหมือนกับ พยัญชนะในภาษาบาลี

๓. ตัวสะกดในภาษาบาลีจะมีพยัญชนะตามหลัง คือ พยัญชนะวรรค และพยัญชนะเศวรวรรค

พยัญชนะวรรคที่ใช้เป็นตัวสะกดได้ คือ พยัญชนะวรรคแถวที่ ๑ แถวที่ ๓ และแถวที่ ๕ ของวรรคเท่านั้น นอกนั้นเป็นตัวสะกดไม่ได้ โดยภาษาบาลีจะต้องมีตัวสะกดตัวตามเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เท่านั้น ดังนี้

★ พยัญชนะแถวที่ ๑ เป็นพยัญชนะสะกดได้ก็ต่อเมื่อพยัญชนะแถวที่ ๑ หรือ ๒ ในวรรคเดียวกันตามหลัง เช่น ลักกะ ทุกข์ ปัจจัย มัจฉา อุตตะ วัตถุ ปิณฑาสะ

★ พยัญชนะแถวที่ ๓ เป็นพยัญชนะสะกดได้ก็ต่อเมื่อพยัญชนะแถวที่ ๓ หรือ ๔ ในวรรคเดียวกันตามหลัง เช่น อัคคิ พยัคฆ์ วิชชา มัชฌิมา ลัทธิ คัพพะ

★ พยัญชนะแถวที่ ๕ เป็นตัวสะกดได้ก็ต่อเมื่อมีพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งในวรรคเดียวกันตามหลังได้ทั้งแถว เช่น กังขา สงฆ์ อัญชลี ปัญญา ลันติ นันทิ อัมพร คัมภีร์

ข้อควรระวัง

คำยืมภาษาบาลีสามารถตัดรูปพยัญชนะซ้อนออกได้ หากตัวสะกดตัวตามเป็นตัวเดียวกันหรืออยู่ในวรรคเดียวกัน จึงต้องระมัดระวังในการพิจารณาหลักตัวสะกดและตัวตามในภาษาบาลี เช่น กิจจา เป็น กิจ จิตต์ เป็น จิต กัปปิ เป็น กัปป ทิฏฐิ เป็น ทิฐิ รุทฺธิ เป็น รุทธิ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๑๒๗)

★ พยัญชนะเศวรวรรค ที่เป็นตัวสะกดได้มี ๕ ตัว ได้แก่ ย ล ว ส และ พ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ตัว ย เป็นตัวสะกดได้ เมื่อมีตัว ย หรือ ห ตามหลัง เช่น อัยยิกา
- ตัว ล เป็นตัวสะกดได้ เมื่อมีตัว ล ย หรือ ห ตามหลัง เช่น มัลลิกา กัลยา
- ตัว ว และ พ เป็นตัวสะกดได้ เมื่อมีตัว ห ตามหลัง เช่น ชิวหา วิรุฬห์ อาสาฬห
- ตัว ส จะเป็นตัวสะกดได้ เมื่อมีตัว ส ตามหลัง เช่น วัสสะ อัสน

สำหรับในภาษาสันสกฤต ตัวสะกดกับตัวตามไม่ต้องเรียงลำดับตามแบบภาษาบาลีก็ได้ เช่น แถวที่ ๓ สะกด ใช้แถวที่ ๕ ตาม เช่น ปราชญ์ อาชญา สรรเพชญ์ และตัวสะกดกับตัวตามเป็นพยัญชนะต่างวรรคก็ได้ เช่น อัคนี อาตมา ลัปดาห์

๔. คำที่เขียนด้วย พ เป็นภาษาบาลี ในขณะที่ภาษาสันสกฤตนิยมใช้ ท เช่น

ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต
กีฬ	กรีฑา
จุฬ	จุฑา

ทั้งนี้ ต้องเป็นคำที่ไม่ปรากฏตัวสะกดและตัวตาม เช่นคำว่า จัณฑาล แม้จะมี ฑ ปรากฏ แต่ก็จัดเป็นภาษาบาลี เนื่องจากมีตัวสะกดและตัวตามเป็นไปตามหลักการ

๕. คำที่ปรากฏ รร (ร หัน) เป็นคำภาษาสันสกฤต โดยมีที่มาจาก รุ ที่เรียกว่า ร เรมะ ในภาษาสันสกฤต เช่น ธรรม สวรรค์ อรรณพ จรรยา กรรม

๖. คำควบกล้ำนิยมในภาษาสันสกฤต แต่ไม่นิยมในภาษาบาลี เช่น ปฐม ในภาษาบาลี และ ประถม ในภาษาสันสกฤต คำว่า อินุท ในภาษาบาลี อินุท (อินุท) ในภาษาสันสกฤต ทั้งนี้ คำควบกล้ำในภาษาสันสกฤต เมื่อออกเสียงในภาษาไทยอาจไม่ได้ออกเสียงควบกล้ำก็ได้ทำให้ยากต่อการสังเกต เช่น จินุท (จันท์)

หลักสังเกตความแตกต่างระหว่างภาษาบาลี-สันสกฤต สามารถสรุปเปรียบเทียบได้ ดังนี้

ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต
• สระมี ๘ ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ ฤ เอ โอ	• สระมี ๑๔ ตัว โดยเพิ่ม ไอ เอา ฤ ฤา ฤา เข้ามา
• พยัญชนะมี ๓๓ ตัว	• พยัญชนะมี ๓๕ ตัว โดยเพิ่ม ศ ษ เข้ามา
• ตัวสะกดและตัวตามเป็นไปตามหลักเกณฑ์	• ไม่เคร่งครัดหลักตัวสะกดตัวตาม
• นิยมใช้คำที่เขียนด้วย พ	• นิยมใช้คำที่เขียนด้วย ฑ
• ไม่มีการใช้ รร (ร หัน)	• มีการใช้ รร (ร หัน)
• ไม่นิยมใช้คำควบกล้ำ	• นิยมใช้คำควบกล้ำ

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาบาลี

กัษา	กัณฑ์	กาฬ	กุมภ	ขันติ
ขัตติยะ	คันธ	จักขุ	จันท์	ชีวหา
ดัชนี	เดรัจฉาน	ตันทา	ปฏิกุญญา	มัชฌิมา
ลัทธิ	วิญญู	วิชญะ	ลัมมา	ลิกขา

คำศัพท์	ความหมาย
กัณฑ์	ตัด โทน
กาฬ	ดำ
ขัตติยะ	กษัตริย์ พระเจ้าแผ่นดิน
คันธ	กลิ่น
จันท์	ดูร้าย หยาบช้า เกรี้ยวกราด
ชีวหา	ลิ้น
ดัชนี	นิ้วชี้ นิ้วที่อยู่ระหว่างนิ้วหัวแม่มือกับนิ้วกลาง
ปฏิกุญญา	การให้คำมั่นสัญญาหรือการแสดงยืนยันโดยถือเอาสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความสุจริตใจเป็นที่ตั้ง
มัชฌิมา	ปานกลาง ไม่ยิ่งไม่หย่อน
วิชญะ	ผู้รู้ ผู้ฉลาด

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาสันสกฤต

กรกฎ	กรีธา	กุศล	จักรพรรดิ	จันทร์
ดรรชนี	ดรรกะ	ทฤษฎี	นิตย	นิรมิต
ปรัชญา	พิสดาร	ภิกษุ	มฤตยู	มัธยม
วัสดุ	สตุดิ	สามัญ	อมฤต	อาชญา

คำศัพท์	ความหมาย
กรีธา	กีฬาประเภทหนึ่ง
กุศล	สิ่งที่ดีที่ชอบ
ดรรกะ	ความตรึก ความคิดอย่างใช้เหตุผล
ทฤษฎี	หลักการทางวิชาการ
นิรมิต	สร้าง แปลง บันดาลให้เป็นขึ้นมีขึ้น
พิสดาร	กว้างขวาง ละเอียดลออ แปลกพิลึก
มฤตยู	ความตาย
สามัญ	เลวทรามต่ำช้า
อมฤต	น้ำทิพย์ ชื่อน้ำวิเศษ
อาชญา	การลงโทษ

ภาษาเขมร

เขมรเป็นชนชาติที่มีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตกาลก่อนไทยจะสร้างสุโขทัยเป็นราชธานี มีอาณาเขตติดต่อกันและมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การค้าขาย การสงคราม และศาสนา ล้วนทำให้ภาษาเขมรเข้ามาปะปนกับภาษาไทยมานาน มีหลักการสังเกต ดังนี้

๑. คำ ๒ พยางค์ที่มีพยางค์ต้นขึ้นต้นด้วย บัง- บัน- บำ- บรร- เช่น บังคับ บังควร บันดาล บำเพ็ญ บรรทม

๒. คำที่ประสมด้วยสระอำ กำ- คำ- จำ- ขำ- ตำ- ลำ- อำ- เช่น กำเนิด คำนับ จำหน่าย ขำขวย ตำรวจ ลำรวจ อำนาจ

๓. ภาษาไทยมีการยืมคำเขมรที่เป็นคำแผลง คือ มีการเปลี่ยนแปลงรูปด้วยหน่วยคำเติมหน้า และหน่วยคำเติมกลาง

การแปลงด้วยการเติมหน่วยคำเต็มหน้า

- * เกิด เป็น บังเกิด
- * เพ็ญ เป็น บำเพ็ญ
- * ลาญ เป็น ผลาญ

การแปลงด้วยการเติมหน่วยคำเต็มกลาง

- * จอง เป็น จำนอง
- * ทลาย เป็น ทำลาย
- * เเดิน เป็น ดำเนิน

๕. คำที่มีพยัญชนะต้น ๒ ตัวเรียงกันในลักษณะของพยัญชนะของคำควบกล้ำ แต่พยัญชนะตัวที่ ๒ ไม่ใช่ ร ล ว ออกเสียงแยกพยัญชนะ ๒ ตัวนั้นด้วยเสียง /อะ/ ในพยางค์แรก เช่น

- * ขจาย อ่านว่า ชะ - จาย
- * เกลิง อ่านว่า ทะ - เหลิง
- * ไถง อ่านว่า ทะ - ไหฺง
- * เซลย อ่านว่า ชะ - เลย

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาเขมร

กระโถน	กระทง	ขจาย	ขมิขมัน	เขนย	เขลา
โหมด	จบั้ง	จบับ	เซลย	ดำเนิน	ดำริ
ตระกอง	ถนอม	ถวาย	ไถง	ทบวง	ทูล
บาย	ประชุม	ผสาน	เผชฌย	เผอญ	ไผท
ระบอบ	ระเบียบ	สบบ	สนุก	แสดง	อัญชยม

คำศัพท์	ความหมาย
เขนย	หมอนหนุน ราชาคัพที่ว่า พระเขนย
เขลา	ขาดไหวพริบ รู้ไม่ถึง รู้ไม่เท่ากัน ไม่เฉียบแหลม ไม่ฉลาด
จบั้ง	ชื่อกาพย์ชนิดหนึ่ง บทละ ๑๖ คำ แบ่งเป็น ๓ วรรค วรรคที่ ๑ และ ๓ มี ๖ คำ วรรคที่ ๒ มี ๔ คำ
ตระกอง	กอด เกี้ยวพวัน
ไถง	ตะวัน
ทบวง	ส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลางที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่สูงกว่ากรม โดยมีทบวง ๒ ประเภท คือ ทบวงที่มีฐานะเทียบเท่ากับกระทรวง และทบวงที่มีฐานะต่ำกว่ากระทรวง ซึ่งต้องอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
บาย	ข้าว
ผสาน	ประสาน
ไผท	แผ่นดิน
อัญชยม	ข้า ข้าพเจ้า

ภาษาจีน

จีนเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล มีพลเมืองมาก และมีความเจริญทางศิลปวิทยาการต่าง ๆ หลายประการ ภาษาจีนจึงเป็นภาษาที่มีใช้ในชีวิตประจำวันมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่มีการค้าขายกับชาวจีน คำที่ใช้ในภาษาจีนไม่ใช่สำเนียงภาษาจีนเพียงถิ่นใดถิ่นหนึ่ง หากแต่เป็นการผสมผสานตามแหล่งที่มาของคำนั้น ๆ รวมทั้งปรับเปลี่ยนเสียงเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการออกเสียงของภาษาไทย (นวรรตน์ รักดีคำ, ๒๕๕๓, น. คำนำ) มีหลักการสังเกต ดังนี้ (วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, ๒๕๕๖, น. ๓๔-๓๘)

๑. คำที่ยืมมาจากภาษาจีนมักมีเสียงวรรณยุกต์ตรี หรือจัตวา เพื่อรักษาเสียงของภาษาเดิม อาจเพี้ยนหรือเปลี่ยนไปบ้าง แต่ความหมายยังคงเดิม เช่น กก-กัก เกออี-เก้ออี ตัว-ตัว ไต้-ไถ่ จัปไน่-จัปฉ่าย เป๊ะ-โป๊ะ ก๊วงเซียง-กุนเซียง

๒. มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่น กวยจั๊บ ดังเก จั๊บก อี้ยม

๓. เป็นคำพยางค์เดียวและไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ เช่น เจ โจ๊ก เต้า ตุน เมี่ยง หุ่น ห้าง

๔. มักประสมด้วยสระประสมเสียงสั้นในภาษาไทย คือ /เอียะ/ และ /อัวะ/ เป็นส่วนใหญ่ เช่น เปาะเปี๊ยะ เป๊ะเจี๊ยะ กอเอี๊ยะ โอ้ยวะ

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาจีน

★ อาหาร

เกี้ยว เกาเหลา ซาลาเปา เต้าเจี้ยว เต้าหู้ เต้าฮวย บ๊ะจ่าง บะหมี่ เป๊ะชะ เย็นตาโฟ โอเลี้ยง

★ ธุรกิจ

เจ็ง เจ้าลั่ว เซ้ง ตุน ยี่ห้อ โสหุ่ย ห้าง หุ่น ฮั่ว

★ พืช ผัก ผลไม้

กวยจี๊ กาน้ำ กุยช่าย เก๊กฮวย ขึ้นฉ่าย ตั้งโอ๋ โป๊ยะเซียน ลิ่นจี๋ สาลี่

★ เบ็ดเตล็ด

กิเลน เก๊ะ แซยิด เซียมซี ฉุน เต็ง โต๊ะ ใต้ฝุ่น ปู้กี้ โละ อั้งโล่ เอี้ยว

คำศัพท์	ความหมาย
กวยจี๊	เมล็ดแดงไม่ต้มแล้วตากให้แห้งใช้ขับเคียว
เกาเหลา	แกงมีลักษณะอย่างแกงจืด คือ ไม่ใช่แกงเผ็ด แกงส้ม
เซียมซี	ใบทำนายโชคชะตาตามศาลเจ้าหรือวัด มีเลขหมายเทียบกับเลขหมายบนตัวที่เสี่ยงได้
เต้าฮวย	ชื่อของหวานชนิดหนึ่ง ทำด้วยถั่วเหลืองที่มีลักษณะแข็งตัว

คำศัพท์	ความหมาย
บ๊ะจ่าง	ชื่ออาหารคาวของจีนชนิดหนึ่ง ทำด้วยข้าวเหนียวนำมาผัดน้ำมัน ใส่มิ๊หมูเค็มหรือหมูพะโล้ กุนเชียง ไข่เค็มเฉพาะไข่แดง กุ้งแห้ง เห็ดหอม ห่อด้วยใบไผ่แล้วต้มให้สุก
ปิ้งกี้	เครื่องสานคล้ายเปลือกหอยแครง สำหรับใช้โกยดิน
เย็นตาโฟ	อาหารแบบจีนอย่างหนึ่งคล้ายก๋วยเตี๋ยวใส่ผักบุ้ง หมึกแช่ต่าง เต้าหู้ เลือดหมู ลูกชิ้นปลา เมี่ยงกะพรวน และมีเต้าหู้ยี้ หรือซอสมะเขือเทศ
ลื่นจี	ชื่อผลไม้ผลกลม สีแดง รสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ มีหลายพันธุ์
สาเล่	ชื่อไม้ต้น ผลเนื้อมีรสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย กลิ่นหอม
ฮั่ว	รวมหัวกัน ร่วมกันกระทำการ สมยอมกันในการเสนอราคาเพื่อมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม

เรื่องน่ารู้...

จากสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

หมั่นโถว มาจากคำภาษาจีน ภาษาจีนกลางออกเสียงคำว่า หมั่นโถว เป็นชื่ออาหารจีนอย่างหนึ่ง ทำด้วยแป้งสาลีนวด หมักแล้วหนึ่ง หมั่นโถวแบบดั้งเดิมมีทั้งแบบที่มีไส้และไม่มีไส้ หมั่นโถวแบบไม่มีไส้เหมาะจะรับประทานกับอาหารอื่นหรือใช้ติดตัวยามเดินทางไกล เพราะเสียบยากกว่าแบบที่มีไส้ หมั่นโถวเป็นอาหารที่มีมานานแล้ว และแพร่จากจีนไปสู่ตรุกี เปอร์เซีย เอเชียกลาง เกาหลี และญี่ปุ่น ในภาษาเกาหลีและญี่ปุ่นปัจจุบันยังคงเขียนชื่ออาหารชนิดนี้ด้วยอักษรจีนตัวเดียวกับในภาษาจีน แต่ออกเสียงต่างออกไป หมั่นโถวมีรูปร่างลักษณะและรสชาติคล้ายซาลาเปา ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ซ้อง (ค.ศ. ๙๖๐-๑๒๗๙) ต่างกันที่ซาลาเปาเป็นแป้งสาลีหนึ่งทรงกลม ๆ และทำไส้สอดไว้ข้างใน ส่วนหมั่นโถวอาจทำแบบมีไส้หรือไม่มีไส้ก็ได้ และซาลาเปามักจับเป็นรูปจับด้านบน ส่วนหมั่นโถวทำผิวด้านบนให้เรียบและเนียนคล้ายกับผิวหน้าของคน โดยเหตุที่ซาลาเปาต้องมีไส้เสมอ ในสมัยหลัง ๆ หมั่นโถวจึงมักทำเป็นแบบไม่มีไส้เพื่อให้ต่างออกไป หมั่นโถวที่ทำขายในประเทศไทยก็ล้วนแต่เป็นแบบไม่มีไส้ จนบางคนอธิบายหมั่นโถวง่าย ๆ ว่า เป็นซาลาเปาแบบไม่มีไส้

(ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖, น. ๑๖๗)

ภาษาญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ภาษาญี่ปุ่นได้นำมาใช้แพร่หลายในภาษาไทย เพราะในยุคปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่เราสามารถติดต่อกับประเทศอื่น ๆ ได้ทั่วโลก มีหลักการสังเกต ดังนี้ (ลลิตา โชติรังสียากุล, ๒๕๔๕, น. ๑๒-๑๗) และ (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, ๒๕๖๖, น. ๒๖๙)

- คำยืมที่มาจากภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นคำทับศัพท์ ออกเสียงตามคำเดิม เช่น โมจิ (Mochi) เป็นขนมชนิดหนึ่ง นำข้าวเหนียวมาตำปั้นเป็นก้อน ๆ ไม่มีไส้ แต่ไทยนำมาทำเป็นขนมใส่ไส้ถั่วเขียวบด โชยุ (Shoyu) น้ำซีอิ๊วญี่ปุ่น คาราเต้ (Karate) ศิลปะการต่อสู้ด้วยมือเปล่าโดยใช้วิธีต่าง ๆ เช่น มือเท้า ค็อก คีรณะ ที่ฝึกจนแข็งแรง เท็มปุระ (Tempura) กุ้งชุบแป้งทอด เรียกว่า กุ้งเท็มปุระ
- คำยืมที่มาจากภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ใช้เป็นชื่อเฉพาะ เช่น ฮอกไกโด คาวาซากิ มารูโกะ
- คำยืมที่มาจากภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์ เมื่อไทยรับคำมาใช้จึงมีการใส่รูปและเสียงวรรณยุกต์ให้เข้ากับภาษาของตนเอง
- คำยืมที่มาจากภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่มีตัวสะกด
- ภาษาญี่ปุ่นมีเสียงสระเพียง ๕ เสียง คือ อะ อิ อุ เอ โอะ คำยืมที่มาจากภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นสระเสียงสั้น

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาญี่ปุ่น

(อรรถวิทย์ รอดเจริญ, ๒๕๖๖, น. ๒๗๐)

กิโมโน	เกอิชา	คาราเต้	คุโรบูตะ	เค็นโด
โชกุน	ซากุระ	ซาซิมิ	ซาบะ	ชามูไร
ซูโม่	เซ็น	โดฟูกุ	ยูโด	ราเม็ง
วาซาบิ	สาเก	สึนามิ	สูกียากี้	อานิเมะ

คำศัพท์	ความหมาย
กิโมโน	เครื่องแต่งกายประจำชาติของชาวญี่ปุ่น เป็นเสื้อคลุมตัวยาวคาดทับด้วยผ้าคาดเอว
คาราเต้	ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ใช้การเตะ และการฟันด้วยมือเปล่า
เค็นโด	ศิลปะการต่อสู้ด้วยไม้
โชกุน	ตำแหน่งผู้บริหารแผ่นดินญี่ปุ่นสมัยโบราณ
ซากุระ	ชื่อไม้ยืนต้นของญี่ปุ่น
ซาบะ	ชื่อปลาทะเลชนิดหนึ่ง

คำศัพท์	ความหมาย
เซ็น	นิกายหนึ่งในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน แพร่หลายในญี่ปุ่น
ยูโด	ศิลปะการต่อสู้และป้องกันตัวโดยไม่ต้องใช้อาวุธ
ซูกียากี้	ชื่ออาหารแบบญี่ปุ่นชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยเนื้อสัตว์ เต้าหู้ และผักบางชนิด
อานิเมะ	ภาพยนตร์การ์ตูน

ภาษาอังกฤษ

การยืมคำภาษาอังกฤษเข้ามาในภาษาไทยมีมาตั้งแต่อดีตทั้งด้านการติดต่อค้าขาย วัฒนธรรม การทูต การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ตลอดจนองค์ความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ในยุคปัจจุบัน ภาษาไทยจึงมีการรับคำภาษาอังกฤษเข้ามาอย่างต่อเนื่องและตลอดทุกช่วงเวลา ลักษณะการยืมคำภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการทับศัพท์ สรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๒๕๙-๒๖๗)

๑. การยืมด้วยวิธีการทับศัพท์ คือ การพยายามถ่ายเสียงของภาษาอังกฤษออกมาเป็นเสียงภาษาไทยให้ได้มากที่สุด อาจมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบเสียงของภาษาไทย เช่น คำว่า **jam** ภาษาไทยใช้ทั้ง **แจม** และ **แยม**

๒. คำยืมภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เป็นคำหลายพยางค์ เช่น เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์ ซ็อกเก็ต แคลคูล่าเตอร์

๓. การใช้เสียงพยัญชนะที่ไม่ปรากฏมาก่อนในภาษาไทย เช่น พยัญชนะควบกล้ำ แต่เดิมภาษาไทยจะมีพยัญชนะควบกล้ำ ดังนี้ /กร/ /กล/ /กว/ /ดว/ /ดร/ /คล/ /ตร/ /ปร/ /ปล/ /พร/ /พล/ แต่เมื่อมีการยืมคำจากภาษาอังกฤษมาใช้จึงเกิดเสียงพยัญชนะใหม่เพิ่มมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๕, น. ๓๔) เช่น

/ปร/	เช่น	เบรก	บริดจ์	/ปล/	เช่น	บล็อก	เบลม
/ดร/	เช่น	ดริงก์	ดราฟต์	/ทร/	เช่น	ทรมัปเดต	แทรกเตอร์
/พร/	เช่น	ฟรี	ฟรักโทส	/พล/	เช่น	ฟลัก	ไฟลด์
/ชตร/	เช่น	สตริง					

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาอังกฤษ

★ อาหารและเครื่องดื่ม

คุกกี้ โซดา สตรอว์เบอร์รี่ ไอศกรีม แฮม

★ กีฬา ดนตรี การละเล่น

กีตาร์ เทนนิส บิลเลียด แบดมินตัน ปิงปอง
ฟุตบอล วอลเลย์บอล ไวโอลิน สกี สเกต

★ สิ่งของเครื่องใช้

ก๊อก (น้ำ) คัตเตอร์ เชื้อต ซอลก เน็กไท
ไนต์บุ๊ก फिल्म ล็อกเกต เลนส์ วิดีโอ

★ กิริยาอาการ

คอนโทรล แคนเซล ซีเรียส เซ็น เซอร์เวย์

คำศัพท์	ความหมาย
เซ็น	ลงลายมือชื่อ
บิลเลียด	ชื่อกีฬาในร่มอย่างหนึ่ง เล่นบนโต๊ะรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าปูสักหลาด มีหลุมกรูตาข่าย ๖ หลุม หลุมที่มุมทั้ง ๔ และตรงกลางด้านยาว ผู้เล่นใช้ไม้ยาวซึ่งเรียกว่า คิว แทะลูกกลม ๓ ลูก ลูกสีขาว ๒ ลูก ลูกสีแดง ๑ ลูก ให้ได้แต้มตามกติกา
ล็อกเกต	เครื่องประดับทำเป็นรูปตลับเล็ก ๆ หรือกรอบรูป มีห่วงสำหรับคล้องสายสร้อยห้อยคอ หรือกลัดติดเสื้อ
เลนส์	วัตถุโปร่งใสซึ่งมีพื้นหน้าเป็นผิวนูนหรือเว้า โดยทั่วไปมักทำด้วยแก้ว มีสมบัติหักแสงที่ผ่านไปให้ลู่เข้าหรือถ่างออกได้
สกี	กีฬาอย่างหนึ่ง ผู้เล่นยืนบนแผ่นสกี แล้วไถตัวให้ลื่นไถลงไปตามเนินเขา ที่มีหิมะปกคลุม โดยมีไม้คู่หนึ่งสำหรับยันหรือถ่วงเวลาเล่น

ภาษาชวา-มลายู

ภาษาไทยรับคำยืมภาษาชวา-มลายูมาใช้เนื่องจากปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ที่ประชาชนสองชาติ คือ ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียติดต่อและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน โดยเฉพาะคนไทยแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาจใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารกัน อีกทั้งคำยืมภาษาชวา-มลายูยังปรากฏในวรรณคดีไทยอย่างเรื่อง อิเหนาและดาหลังอีกด้วย (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, ๒๕๖๖, น. ๑๗๘-๑๘๑)

ลักษณะของคำที่มาจากภาษาชวา-มลายู มีหลักการสังเกต ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๒๒๖-๒๒๗)

๑. คำยืมที่มาจากภาษาชวา-มลายูส่วนใหญ่เป็นคำ ๒ พยางค์ หรือมากกว่า
๒. คำยืมที่มาจากภาษาชวา-มลายูส่วนใหญ่มีการเติมหน้าคำด้วยหน่วยคำเติมหน้า (prefix) และหน่วยคำเติมหลัง (suffix) เพื่อให้เกิดคำใหม่มีความหมายใหม่
๓. คำยืมที่มาจากภาษาชวา-มลายูไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ
๔. คำยืมที่มาจากภาษาชวา-มลายูส่วนใหญ่ไม่ปรากฏรูปวรรณยุกต์

ตัวอย่างคำที่มาจากภาษาชวา-มลายู

กระจุจ	กระดังงา	กริช	กำยาน	จำปาตะ
ตะเบ๊ะ	ตุนาหัง	ทุเรียน	น้อยหน้า	บุหงารำไป
บุดู	ปาเต๊ะ	มังคุด	สาธุ	อูรังอุตัง

ตัวอย่างคำภาษาชวา-มลายูในภาษาไทยใต้

คำศัพท์	ความหมาย
กาหุญ	มะม่วงหิมพานต์
ตะเบ๊ะ	วันทยหัตถ์
ยาหนด	ลับประด

ตัวอย่างคำภาษาชวา-มลายูในวรรณคดีไทย

คำศัพท์	ความหมาย
กระยาหัง	สวรรค์
บุหร่ง	นก
บุหลัน	พระจันทร์

ตัวอย่างคำภาษาชวา-มลายูที่ปรากฏใช้ทั่วไปในภาษาไทย

คำศัพท์	ความหมาย
กระดังงา	ชื่อไม้ดอกชนิดหนึ่ง
กุดัง โกดัง	โรงเก็บสินค้า
กำยาน	เครื่องหอมชนิดหนึ่ง
ทุเรียน	ชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง
ปาเต๊ะ	ชื่อผ้าโสร่งชนิดหนึ่ง
มังคุด	ชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง
มัสยิด	ที่ประชุมศาสนิกอิสลาม
โลมา	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาศัยอยู่ในทะเล
สลัด	โจรที่ปล้นเรือกลางทะเล

เพิ่มเติมเสริมความรู้

นอกจากภาษาที่กล่าวข้างต้นแล้ว ภาษาไทยยังมีการรับคำจากภาษาอื่น ๆ อีก เพราะประเทศไทยมีการติดต่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาประเทศ เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเปอร์เซีย ภาษาเกาหลี (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, ๒๕๖๖, น. ๒๕๗-๒๗๐)

- ★ คำยืมภาษาฝรั่งเศส เช่น คอนแวนต์ เปตอง คุปอง ปาร์เกต์
- ★ คำยืมภาษาเปอร์เซีย เช่น จาระบี สุหร่าย ชุกชี ปันหย่า ส่าน
- ★ คำยืมภาษาเกาหลี เช่น กิมจิ คิมบับ ต็อกโบกี บิงซู

ไทยยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้หลายภาษา เช่น ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเขมร ภาษาชวา-มลายู ภาษาอังกฤษ ซึ่งแต่ละภาษามีลักษณะที่แตกต่างกัน การยืมคำเหล่านี้ทำให้ไทยมีคำใช้เพิ่มขึ้น มีลักษณะหลากหลายมากขึ้น และยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ที่ติดระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ อีกด้วย

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คำที่กำหนดให้ต่อไปนี้เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต หรือภาษาเขมร พร้อมบอกเหตุผลประกอบ

บำเพ็ญ

วิญญูณ

ปริศนา

โมตรี

อำนาจ

ลัทธิ

๒. นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างคำยืมในภาษาที่กำหนดให้ต่อไปนี้

- ๑) ชื่ออาหารภาษาญี่ปุ่น ๓ ชื่อ
- ๒) ชื่อเครื่องดื่มภาษาอังกฤษ ๓ ชื่อ
- ๓) ชื่อผัก ผลไม้ภาษาจีน ๓ ชื่อ

๓. นักเรียนร่วมกันจำแนกคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในเพลงมาร์ชประจำโรงเรียนหรือเพลงที่ตนเองชื่นชอบว่าปรากฏคำในภาษาใดบ้าง มีวิธีพิจารณาอย่างไร

๔. นักเรียนแบ่งกลุ่มรวบรวมและอธิบายความหมายของคำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย กลุ่มละ ๑ ภาษา จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คำ ออกแบบการนำเสนอและผลัดกันมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังนี้

- ★ กลุ่มที่ ๑ ภาษาจีน
- ★ กลุ่มที่ ๒ ภาษาอังกฤษ
- ★ กลุ่มที่ ๓ ภาษาบาลี-สันสกฤต
- ★ กลุ่มที่ ๔ ภาษาเขมร
- ★ กลุ่มที่ ๕ ภาษาญี่ปุ่น
- ★ กลุ่มที่ ๖ ภาษาชาว-มลายู

ร่วมกันคิด ร่วมกันตอบ ตรวจสอบความเข้าใจ

๑. เพราะเหตุใดภาษาไทยจึงต้องยืมคำภาษาอื่นมาใช้ อธิบายและยกตัวอย่างประกอบ
๒. ภาษาไทยมีลักษณะอย่างไร แตกต่างจากภาษาอื่นอย่างไร สรุปมาพอสังเขป
๓. นักเรียนเปรียบเทียบภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตโดยสรุปตามความเข้าใจของตนเอง

การสร้างคำสมาส

ตัวชี้วัดปลายทาง

- สร้างคำในภาษาไทย (ท ๔.๑ ม. ๒/๑)

ความหมายของคำสมาส

คำสมาส หมายถึง คำที่สร้างขึ้นใหม่โดยนำคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตอย่างน้อยสองคำขึ้นไปมาเรียงต่อกันรวมเป็นคำเดียว โดยการสมาสเป็นกลวิธีการสร้างคำที่ปรากฏในไวยากรณ์ ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต (กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๗๐) คำที่สร้างโดยวิธีสมาส เรียกว่า คำสมาส และคำสมาสนั้นเป็นได้ทั้งคำนาม คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษณ์ (จำลอง สารพัดนึก, ๒๕๑๗, น. ๓๐๓)

ประเภทของคำสมาส

คำสมาสในภาษาไทย มี ๓ ประเภท (จิตตภา สารพัดนึก ไชยปัญญา, ๒๕๖๓, น. ๑๖๖-๑๖๗ และ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สถาบันภาษาไทย, ๒๕๖๔, น. ๗๓-๗๔) ดังนี้

๑. **คำสมาสยืม** คือ คำสมาสที่มีปรากฏใช้อยู่ในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตอยู่แล้ว และยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยโดยตรง เช่น

✿ กรรมกร มาจาก กรฺม + กร

✿ มัจจุราช มาจาก มจฺจุ + ราช

✿ นมัสการ มาจาก นมสฺ + การ

จากการสังเกตตัวอย่างข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คำสมาสยืมที่นำมาใช้ในภาษานั้นเป็นต้นเค้าศัพท์ทั้งหมด

๒. **คำสมาสสร้าง** คือ คำสมาสที่ไทยสร้างขึ้นใหม่โดยเลียนแบบวิธีการสร้างคำสมาสของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เป็นคำสมาสที่พบเฉพาะในภาษาไทยเท่านั้น แต่จะไม่พบในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต

ลักษณะและวิธีการสร้างจะนำคำที่ยืมมาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาเรียงลำดับต่อกันเป็น **หน่วยขยาย + หน่วยหลัก** ตามลักษณะของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต คือ หน่วยหลักมักจะอยู่ตำแหน่งท้าย และหน่วยขยายมักจะอยู่ตำแหน่งหน้า เช่น